

Vestnik.

Pod novim kurzom, ki vlada sedaj v deželnem šolskem svetu kranjskem, se je začelo preganjanje učiteljstva, ki je proti zakonito in nemoralno. V Preserju pri Ljubljani službuje kot nadučitelj tovariš August Korbar. Steje že dvajset službenih let in ni bil še nikdar discipliniran. Ker zvesto izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti in ker se ne uklanja klerikalnemu terorizmu, ga klerikali sovražijo in ga hočejo spraviti iz Preserja. Pa kako bi to izvedli? Po fari nosi občinski sluga polo, ki jo ljudje podpisujejo. Podpisujejo se otroci in pa tudi taki, ki nimajo otrok, da bi hodili v šolo. Podpisujejo se celo iz vasi Paku pri Borovnici, ki spada pač v presersko občino, ne pa v tamonjski šolski okoliš. Pravijo, da občinski sluga nekatere ljudi kar sam podpisuje. To so stvari, ki kriče po kazenskem zakonu. — Tov. Korbar ima petero otrok. Jeseni gre že drugi v Ljubljano v šolo. Da ga prestavijo kam daleč od Ljubljane in železnice, bi bil to zanj hud udarec, toliko hušji, ker je krivičen. Lahko je dobiti podpisov, ker je ljudstvo nabujskano. Zahtevamo, naj se deželni šolski svet nikar ne ozira na to, kar počno sovražniki šole in učiteljstva. Dolžnost dež. šol. sveta je, da štiti učiteljstvo, ker ni izvrševalni organ klerikalnega nasilja, ampak je najvišja šolska oblast v deželi, ki mora biti pravilna in nepristranska. Pravočasno smo opozorili člane dež. šol. sveta na to infamno klerikalno početje. Naj se ne ozirajo na denuncijante, ampak naj branijo preganjance! Sicer izgubi deželni šolski svet ves ugled, in učiteljstvo bo vedelo, da so njegovi sovražniki tam, kjer bi morali biti prijatelji!

Hujškač F. Terseglav, ekslemenatar in urednik „Mladosti“ v Ljubljani, je dne 12. t. m. rogovilil v Komendi na Gorenjskem. Bil je tamkaj šhod, kjer je imenovani „filozof“ ljudstvo direktno hujškal proti učiteljstvu. Kakor poroča „Slovenec“, je govoril vse časti vredni hujškač takole: „Nositelji protikršćanske prosvete so liberalni učitelji in visokošolci. Kar se prvih tiče, je silno lahko njihovo rovanje onemogočiti in jim izpodnesti tla, ako se jih že izpočetka natančno kontrolira. Ni to glavno, da ljudstvo za šolo nosi toliko bremen — če bi dobre učitelje imelo, bi jih radevoljno nosilo in morda še več — odločilno je to, da ljudstvo učitelju veliko zaupa, če je pa učitelj tega zaupanja nevreden, občutijo to ljudje hujše kot razžaljenje, kot prevaro. Liberalni učitelji so pri nas zaigrali vse svoj ugled kot vzgojitelji, ker povsod in vsikdar nasprotujejo vsem ljudskim organizacijam — ne iz potrebe, temveč iz zagrizenosti in nalašč. V šoli pa s tem, da omalovažujejo versko vzgojo in v javnem življenju dajo slab zgled z brezobzirnostjo njihovega boja, mladini velikobolj škodujejo, kakor če bi naravnost „svobodnoversko“ vzgajali, kar seveda sedaj še ne smejo in ne morejo. Sicer imajo učitelji pravico snovati različna „tamburška“, pevška in telovadna društva, zato pa ma ljudstvo tudi pravico in dolžnost učiteljem povsod in vselej nasprotovati, se proti njim z vsemi dopustnimi sredstvi bojevati. (Veliko odobravanje.) Za ta boj je poklicana zlasti mladina.“ — Kdo je Terseglava pooblastil do tolikih bedastoč in infamnosti, nam ni znano. Osnovel se je cel komplot novodobnih rokovnjačev, ki hočejo ubiti šolo in učiteljstvo, da bi potem neovirano uklepali našo mladino in nerazsodni svet v verige klerikalne sužnosti. Škandal, da mu ni para! Res, proti takim brezstidnežem se je treba bojevati z vsemi dopustnimi sredstvi. Zob za zob! To res ne gre, da bi se vsak pustolovec zaganzjal v nas in nas obrizgaval s svojim smrdečim strupom. Če ne pojde drugače, pa bo treba umazana usta zamastiti s pestjo. Terseglav je že o Božiču nesramno žalil učiteljstvo ter se iz bolnega tovariša Peska delal norca. Z izzivanjem v Komendi je dokazal, da je nepoboljšljiv. Naj pazi, da se mu ob kaki priliki ne pretrese glava!

Umrl je v Radgoni tov. Fr. Jurko, vpokojeni nadučitelj ondotne okoliške šole, star 75 let. E. i. p.!

Obrotni šolli se otvorita v Ronkih in v Zagraju, in sicer na prizadevanje zavoda za pospeševanje obrti v Gorici.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“. Dne 29. aprila t. l. je umrl član Ivan Rauch in 20. junija član Josip Moser. Vdovi sta dobili po 1440 K. Po § 3. društvenih pravil je treba članom gotovo do konca julija plačati 4 K. — Odbor.

Naznanilo. Vsem, ki nameravajo priti v Toplice, daje pojasnila glede stanovanja, hrane in drugih zadev tov. Matko, nadučitelj v Toplicah pri Novem mestu na Dolnjemškem.

Na c. kr. pletarski šolli v Radovljici se že zdaj sprejemajo vajenci pletarstva. Bedni tečaj se prične s 1. septembrom t. l.

Na c. kr. pripravnicel za učiteljstva v Tolmini je bil sklep šol. leta 27. junija t. l. — Izmed 18 učencev jih je dovršilo 15 z dobrim uspehom, med temi Hubert Močnik s Čavna z odliko. K sprejemnemu izpitu za I. tečaj c. kr. učiteljstva v Kopru jih je spremljal voditelj 13; sprejeli so jih 12, enega zavrnili. Starši so z uspehom jako zadovoljni.

Splošno slovensko žensko društvo opozarja vse one, ki nameravajo za katalog

razstava „Otok“ pripomoči s svojimi literarnimi ali poučljivimi spisi ali s sestavo razstavljenih predmetov, to najkasneje do 1. avgusta vpsolati, ker se uredništvo na kasnejše došle spise z obžalovanjem več ozirati ne more.

Tovariš Alojzlj Novak v Kranju je potrjen za učitelja na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Konec stare vrednosti. S 1. julijem je prestalo računanje z goldinarji in krajearji. Trgovci in druga podjetja ne smejo več voditi svojih knjig po stari vrednosti. Cene v izlozbah morajo tudi biti povsod označene edino le v kronah. Vsako kršenje ministrske odredbe se kaznuje z globo od 2 do 100 K ali z zaporom.

Slovenska ljudska mestna šola Podturnom v Gorici. Iz Gorice poročajo: Konec šolskega leta se moramo spominjati tudi slovenske mestne ljudske šole Podturnom. Mesto je prisiljeno vzdrževati slov. ljudsko šolo, toda postavilo jo je v staro vojašnico na periferiji mesta, kamor se ne more pošiljati otrok. Mesto plačuje za šolo rado, samo da nimajo Slovenci od nje nobenega haska. V sredo mesta niso hoteli postaviti slovenske šole, toda pride čas ko jo bodo morali! Slovenci v Gorici nismo opustili boja za slovenske ljudske šole v mestu, o ne, marveč ta boj živi v nas ter izbruhne na dan in bojevali ga bomo toliko časa, da ne dobimo le ene slovenske mestne ljudske šole v Gorici, marveč toliko, kolikor jih nam pripada po številu šolobveznih otrok!

Košansko učiteljstvo je priredilo dne 12. julija 3. roditeljski sestanek v zvezi z razstavo pismenih risarskih in ročnih izdelkov, ob veliki udeležbi staršev. Predaval je nadučitelj g. Janko Grad o temi: „Dober vzgled — najboljšo vzgojno sredstvo“. Starši so z napeto pozornostjo sledili govorniku ter z burno pohvalo pokazali, da jim je predavanje ugajalo. Po predavanju so se še dolgo pogovarjali starši in učiteljstvo o vzgoji. G. župnik Lenasi je v lepem govoru navduševal starše za šolo. Nato so si ogledali vsi navzoči razstavo. Starši so bili vsi navdušeni, ko so ogledovali lepe izdelke. Toplo so se zahvaljevali učiteljstvu za trud in mu hvaležni stiskali roke. — Saj je bila pa razstava res lepa. Posebno se je odlikovala gđe. učiteljica Stefana Kokalj, ki je razstavila obilico krasnih ročnih izdelkov svojih učenk. Žela je mnogo zaslužene pohvale.

Iz sej ožjega in pomožnega c. kr. okr. šol. sveta za gorško okolico 7. in 8. julija 1908. Prošnji nekega kateheta, da bi se mu potnina 80 h od km zvišala, se ni moglo ugoditi. Neki vdovi zaslužnega nadučitelja se je podelilo 50 K, dvema učiteljicama po 50 K in dvema učiteljicama žen. ročnih del po 30 K enkratne podpore. Enemu učitelju se je dovolil predujem 200 K. — Prošnji 5 suplentinj, da bi se jim dala plača tudi o počitnicah, se ni moglo ugoditi; dala se je pa trem izmed njih podpora po 40 K. — Rešila se je prošnja spoštovanega nadučitelja Tom. Jug za upokojenje s tem, da se je ta pripravila c. kr. dež. šol. svetu, naj ji ugoditi in izreče vrlemu možu priznanje in zahvalo za 50 letno zvesto in plodnosno službovanje. — V zadevi sodnijske preiskave proti nekemu učitelju se je potrebno ukrenilo. Pritožba proti nekemu katehetu, da vpliva v šoli po svoje na politiško vzgojo šolske mladine, se je odposlala na dotični dekanat za uradovanje, preden se o tem store nadaljni koraki. — Sprejelo se je naznanje, zakaj se je zidanje šolskega poslopja v Lökaveu zakesnilo in sklenilo se je potrebno, da se bo moglo delo nadaljevati. — Na vprašanje c. kr. dež. šol. sveta, ali bi ne kazalo, izplačevati učiteljstvo potom poštnih čekov, sta bila določena učiteljska zastopnika, naj o tem pozvedujeta, poročata in stavita predlog. Na pritožbo proti postopanju nekaterih članov „Društva krščansko mislečih učiteljev“ se je pooblastilo predsedništvo, da potrebno izvede. — Želji nekega kateheta, naj se preskrbijo svetopisemske slike, se po možnosti ustreže. — Sklenilo se je, kupiti ko zemljišča pri sovodenski šoli, da se šolski vrt razširi. — Ukrenilo se je potrebno zastran prostorov za laško ljudsko šolo v Podgori in zastran postopanja šolskega vodstva v tej zadevi. Enemu učitelju se je dovolila podpora 60 K za obiskovanje pettedenskega trgovskega tečaja za učitelje. Rešilo se je več vlog zasebnega pomena; dovolile se razne naprave in poprave pri in v šolah in nakazalo se je izplačilo raznovrstnih računov. B.

Okrajna učiteljska konferenca ormoškega okraja se je vršila 8. julija t. l. v šolskem poslopju pri Veliki Nedelji. Predsednik konferenca okr. šol. nadzornik g. I. Dreflak je omenjal v vznesenih besedah vladarski jubilej našega cesarja. Svoj nagovor je končal z obljubo, da bo učiteljstvo kakor doslej tudi vnaprej v neizpremenljivi vdanosti služilo svojemu resnemu poklicu, na kar so navzoči zapeli prvo kritico cesarske pesmi. Nato se je odposlala vdanostna čestitka na kabinetno pisarno. Nadalje se čestita dež. šol. nadzorniku g. P. Koučniku na odlikovanje z redom železne krone in nadučitelju g. P. Ungerju za podeljenje častne kolajne za 40 letno zvesto službovanje. — Ko je predsednik imenoval za svojega namestnika nadučitelja tov. Porekarja in sta bila izvoljena za zapisničarja učitelj tov. Jerše in učiteljica tov. Potrato, je poročal nad-

zornik o šolskih uspehih v ormoškem okraju. Napredovali smo na učenem kakor vzgojnem polju. — Nadučitelj tov. Šijanec je poročal o vprašanju: „Kako naj ohrani ljudska šola šestdesetletni vladarski jubilej našega presvetlega cesarja v trajnem spominu; kako naj sodeluje zlasti na polju skrbstva in varstva otrok?“ Učitelj tov. Kosi je razpravljao o referatu: „Katera načela je uvaževati pri reviziji učnih načrtov in kako se naj postopa pri izvršbi te revizije“. Oba poročevalca sta za svoji imenitni razpravi žela odobravanje in zahvalo. O šolskih vrtilih je poročal nadučitelj tov. Košar, o okr. učit. knjižnici tov. Rosina. Stalni konferenčni odbor je stavil sledeči predlog, ki se je soglasno sprejel: C. kr. deželni šolski svet naj izdela časa primeren plačilni zakon kot vladno predložitev. — Pri dopolnilnih volitvah so bili izvoljeni: nadučitelj Bajšp za zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet; učitelj Kosi v stalni konferenčni odbor in učitelj Rosina v odsek za šolske vrte. Ko je bil dnevni red končan, se je g. nadzornik vsem navzočim zahvaljeval za vestno in marljivo sodelovanje pri reševanju obširnega dnevnega reda, trdeč, da je za sluga na učiteljski strani, ki je s svojim resnim in čez vsa dostojnim nastopom pripomoglo, da se je ta dan dela in truda tako lepo in v znamenju truda tako častno vršil. Nadučitelj Porekar se je še zahvaljeval g. okr. šol. nadzorniku I. Dreflaku za imenitno vodstvo konference in kolegialno postopanje, s čimer je bilo peturno zborovanje končano. — Po zborovanju so se podali zborovalci v Miklovo gostilnico, kjer je bil na vrtu pripravljen že skupni obed. Tukaj je napil tov. Rajšp presvetl. cesarju, tov. Kosi g. nadzorniku, tov. Porekar pevcem in pevkar. Razvila se je kaj nepriljena zabava.

Razgled po šolskem svetu.

— **Doktorica modroslovja.** Na graškem vseučilišču je bila Olga Saklerjeva iz Trsta promovirana za doktorico modroslovja.

— **Enakopravnost Poljakov na Ruskem.** Ruska vlada je za poizkušnjo dovolila, da se v 240 šolah varšavske gubernije uvede poljščina kot poučni jezik. — „Zveza ruskih ljudi“ pa grozi z lepaki, da uprizoni na dan otvoritve poljskega pouka nasilstva in splošni program proti židovski inteligenci v Varšavi.

— **Z inomoškega vseučilišča.** Nemški svobodnemisljeni dijaki so na svoje somišljenike v Avstriji poslali poziv, da se v čim večem številu na jesen vpišejo na inomoško vseučilišče in tako preprečijo njega klerikaliziranje.

— **Konferenca hrvaških srednješolskih ravnateljcev** se je pričela v Zagrebu pod predsedstvom sekcijskega načelnika pl. Mixicha. — Konferenca se udeležujejo vsi ravnatelji in upravitelji hrvaških srednjih šol ter referenti o srednješolskem pouku pri deželni vladi. Posvetovanje bo trajalo 3 do 4 dni in razpravljalo se bo o vseh vprašanjih, ki so za srednje šole aktualna.

— **Posledice dljaških nemirov.** Kakor poročajo iz Inomosta, je polovica juristov, ki so se bili prijavili za končne izpite, odstoptila, češ, da se zaradi nemirov na vseučilišču niso mogli pripraviti.

Raznoterosti.

— **Inozemski humor.** Dve dami, ki sta si bili popolnoma tuji, sta se sešli pri nekem gostovanju. Kakor so ženske medsebojno brž zaupljive in zgovorne, se je prva kmalu odkrito izpovedala: „Ne vem, kaj je z onim velikim plavalasim gospodom tamle. Pred kratkim se je koketiral ter bil tako prijazen z menoj, a sedaj me niti ne pogleda več.“ — „Morda je videl mene priti,“ je odgovorila druga dama. „To je namreč moj mož.“ — Umetnik je razkazoval novo sliko: „To je najboljše, kar sem ustvaril v svojem življenju.“ Kritik: „No, zaradi tega vam še ni treba izgubiti poguma.“ — Gospodična Jacson: „Jutri obhajam svoj 22. rojstni dan.“ Gospodična Jacson: „Jaz tudi.“ Čdč. Jacson: „Toda jaz ga obhajam šele prvič.“ — Nalepšena dama je prišla k zlatarju ter si dala pokazati srebrno namizno orodje. Prodajalec ji je predložil velike škatle najnovejšega blaga, toda dama se je namrdnila: „Ali nimate ničesar novejšega?“ Trгоvec je prinesel drugo kaseto ter rekel: „Kakor vidite gre na teh predmetih rob ob kraju, po sredi pa je centrum.“ Dama: „Da, to je moderno, secesionistiško, to-le kupim.“

— **Največji parniki na svetu.** Neko angleško društvo zgradi v Belfastu dva ogromna parobroda, ki bosta največja parnika na vsem svetu. Z gradnjo prično bodoči mesec. Ladiji se bosta imenovali „Olimpie“ in „Titanie“; vsaka bo 840 čevljev dolga in 78 široka, in bo imela 45.000 do 50.000 tonelat.

— **Japonska grozodejstva v Koreji.** Iz Koreje došli potniki poročajo, da gospodarijo Japonci v imenovanem nesrečnem cesarstvu kakor divjaki. V pokrajini Sonjuin so pričeli domačini v vstajo, pri kateri so domačini pregnali japonske uradnike. Japonci so potem priredili proti domačinom imenovane pokrajine kazensko ekspedicio in tam požgali ter razdejali cele vasi. Japonci so streljali na

neko hišo, kamor je pribežal nek vodja Korejcev s svojimi ljudmi. Ker so Korejci na streljanje na isti način odgovorili, so Japonci hišo enostavno zažgali. Na ta način je zgorelo 16 Korejcev.

— **Boj proti napitninam** so začeli Angleži v Londonu z vso odločnostjo. Razvada je naravnost neznosna, a zanesli so ju Američani, ki prihajajo vsako poletje v trumah na Angleško ter se povsod kažejo pretirano radodarne. Na ta način so napitnine poskočile na 20%. Gost, ki zapravi 4—5 mark ter ne da eno marko napitnine, se smatra za umazanca ali siromaka. Kadar gost zapuša prenočišče v hotelu, ga pričakajo na hodniku vsi uslužbenici: eden mu prinese palico, drugi klobuk, tretji kovček itd. In vsi že drže pripravljeno roko za napitnino. Sicer pa se je ta nadležna razvada že razširila povsod po Evropi kamor zahajajo tuji.

— **Senzacionalno izpreobrnjenje.** Iz Pariza javljajo, da se je povrnil v katoliško cerkev pesnik Adolf Rette, posnemši s tem Hynsmana in Verlaina. Rette je sklenil iti peš v Lourdes. Tamkaj se bo mudil 14 dni, da zamore pobijati Zolino delo: „Lourdes“. O tej izpreobrnitvi se mnogo govori in piše, kakor se je prej o pesniku mnogo govorilo, da je drugi Voltaire.

— **Rodovinska drama.** Na Dunaju je 27letna žena ključničarka Wernerja streljala na svoja tri in štiri leta stara sinova in nase, ker je mož grdo ravnal z njo. Vsi trije so smrtno ranjeni.

— **Belgija** ima najmanjšo floto na svetu, to je, eno samo vojno ladjo.

— **Električni tok ubil tri ženske.** V Sanbuchtetju pri Benetkah se je utrgala električna žica, ki se je ovila okolo treh žensk. Tok je ženske takoj ubil.

— **Arheološki muzej v Spljetu.** Kakor poročajo z Dunaja, je finančno ministrstvo dovolilo nadaljnih 100.000 K za gradnjo arheološkega muzeja v Spljetu, ker ni zadoščalo dosedaj dovoljenih 180.000 K.

— **Črne koze** se naglo širijo v Petrogradu. Dosedaj je umrlo že 70 oseb.

— **Prebivalstvo Avstralije** šteje po najnovjši statistiki 4.197.047 duš, ter se je od lani pomnožilo za 77.566 duš.

— **Kuba** je leta 1908. izvozila 256³/₄ milijona havana-smodk.

— **Svinja** požrla otroka. Zakonska J. Schöniger pri Omureku sta imela v oskrbi deklico Elizabeto Černejevo. Ko sta te dni šla od doma, sta otročiča zaupala neki deklici. Otroki je ležal v otroškem vozičku na vrtu. Hipoma je pričel jokati. Varuhinja je letela v kuhinjo, da pogreje za otroka mleko. Svinja, ki je letala po vrtu, je prišla do otroškega vozička in voziček prevrnila. Na tleh ležečega otroka je svinja na rokah in na glavi tako ožrla, da je otrok v par urah umrl.

— **Trpinčenje vojakov v nemški armadi.** Minole dni je bila kazenska obravnavna proti celi vrsti gardnih podčastnikov, ki so na prav bestialen način trpinčili vojake. To je bivšemu artilerijskemu polkovniku Gädkeju dalo poved, da je v „Berliner Tagblattu“ objavil članek o tej stvari. Gädke, ki se je pod svoj članek podpisal, pravi, da se v nobeni armadi na svetu tako živalsko sirovost in sramotno ne trpinči vojaštva kakor v nemški. Take bestialnosti, take krutosti in sramotnosti so povsod nemogoče. Primerijo se vsakovrstne sirovosti in trpinčenja tudi drugod, a na Nemeškem so kar v navadi. Polkovnik Gädke pravi, da se v nemški armadi ne vzgajajo vojsaki, marveč „verprügelte Hunde“ in zahteva, naj se za take predpostavljence, ki vojake trpinčijo, uvede kazen s palico. Če mož, ki je v vojaški službi osivel, imenuje nemške vojake „verprügelte Hunde“ in zahteva, da naj se podčastnik s palico uči človeškega čuta, potem si je lahko misliti, kake razmere morajo vladati v nemški armadi. Da, nemška kultura rodi čudne sadove.

— **Reklama za Wahrunda.** Naknadno se doznaje, da je pred zaplombo bilo prodanih samo 200 iztisov Wahrundove brošure, po zaplombi, ko je bila brošura imunizirana, se je prodalo pa nad 30.000 iztisov.

— **60 let poslanec.** Starosta ogrskih poslancev 94letni Madaraš je obhajal 60 letnico, odkar je v parlamentu.

— **Kako deluje hrana na duševno razpoloženje.** Nedavno je bil v Parizu kongres patalogov. Neki učenjak je pri tej priliki razlagal psihološko učinkovanje raznih jedil. Sodnikom, časnikarjem in poslancem je priporočal jesti mnogo krompirja, ker postanejo na ta način hladnokrvni. Krompir je potemtakem priporočati vsakemu opozicionalcu. Koleraba je dobro sredstvo proti jezljivosti. Trajno uživanje kolerabe ozdravi ljubosumnost in maščevalnost. Koleraba je tedaj priporočiti ženskam, ki se bore za prvenstvo. Ob velikih porcijah repe si more žena privoščiti par — domačih prijateljcev. Lohoda daje baje ognjevitost, in iniciativno. Zelena grah je škodljiv, ker provzročita razuzdanost, zato so baje ženske tako koketne ker jedo rade grah. Odkar je ta škodljivost znana, bo konsum zelenega graha brezdvomno poskočil. Tudi karfiola je škodljiva, ker provzročita topost in idiotizem. Najbolj priporočita ta učenjak beli grah, ki množi mozeg, osvetožuje živce in zbujata inteligenco. Nam pa se zdi, da je ta gospod zametaval beli grah ter jedel preveč karfirole.